www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ЦІНА ЧЕТИРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 273. — Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 22. падолиста, 1924.

VOL. XXXII. No. 273. Jersey City, N. J., Saturday, November 22, 1924. THREE CENTS

Конвенція Федерації Праці дебатує над проєктами законів

ЕЛЬ ПАСО, Тексас, 20. падолиста. — Цілий нинішний день нарад конвенції Американської Федерації Праці зійшов виключно на дебати над ріжними проєктами законів, які на думку делеґатів потрібні для охорони інтересів американського робітника.

АҐІТАЦІЯ ЗА ПРИГОТОВАННЯМ ДО ВІЙНИ.

Конвенція вислухала вперед заяви генерала Джеймса Дрейна, команданта Американського Леґіону, котрий представив конвенції становище Леґіону в справі приготовання на случай війни.

Після слів Дрейна, Американський Леґіон стоїть на становищи, що в світі треба завести якийсь міждержавний суд для полагоджування всіх непорозумінь межи державами. Заким се станеться, Американський Леґіон вважає потрібним обстоювати за загальним приготованнєм до війни. На його думку, треба приготовити до війни не лишень військо й фльоту, але й всю суспільність. Треба побудувати фльоту, не уступаючу в нічім ніякій другій фльоті в світі, виставити величезну армію, а на случай війни завести загальне ополчення не лишень всіх мущин, але й всего економічного життя.

Бесідник не предкладав конвенції ніякого внесення в справі сьої програми, але просив конвенцію підперти роботу Леґіону коло зібрання 5 міліонів долярів на підпомогу ветеранів-калік. В сій справі вже й поставлено внесення.

ЗАКОНОДАТНІ ДОМАГАННЯ КОНВЕНЦІЇ.

Межи дальшими справами розбирано справу іміґрації, а спеціяльно справу виключення Японців і Китайців.

Конвенція заявилася одноголосно проти обмеження закона про повне виключенне народів з Азії. Резолюція висказалася за тим, щоби сих народів виключати законом, а не міжнародним договором.

Конвенція заявилася за тим, щоби новий президент Злучених Держав починав своє урядоване від першого понеділка в місяцю січни, а не в місяцю марті, та щоби в той самий час кінчилася каденція врядовання сенаторів і конґресменів.

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ СПРАВИ.

Говоорено далі теж про способи орґанізації вкупі учителів та зелізничих робітників з Мексика, працюючих у Злучених Державах.

Кількох бесідників критикувало теж резолюцію за признаннем совітського уряду.

ФАРМЕРСЬКА КОНВЕНЦІЯ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 20. падолиста. — На зборах фармерської орґанізації „Де Нешенел Ґрейнджи" принято одноголосно резолюцію, в якій конвенція домагається, щоби уряд завів величезні фабрики електрики та доставляв її фармерам по коштах продукції.

Конвенція теж заявилася проти зміни закона про виключенне іміґрації жовтих людий.

ЗМІНИ В КАБІНЕТІ КУЛИДЖА.

ВАШИНҐТОН, 20. падолиста. — Чутки про скоре уступленне секретаря (міністра) торговлі Гувера показується неправдиві. Уступити з кабінету Кулиджа має не він, а секретар фльоти Вилбер.

УРЯД ПОЗИВАЄ ҐАЗЕТУ.

ВАШИНҐТОН, 20. падолиста. — Федеральний уряд пізвав у суд болтиморську щоденну ґазету „Де Болтимор Дейлі Повст" за те, що вона оголосила виїмки з податкових книг, подаючи імена ріжних людий та суми, які вони заплатили до скарбу титулом особистого податку.

Уряд заявляє, що йому не ходить о покарание ґазети, але о ствердженне думки податкового закона, сего чи такі річи дозволено робити.

РОЗБИВАЮТЬ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ.

НОРДФОВК, Верджінія, 20. падолиста.— На водах Атлянтійського Океану недалеко звідси почала американська фльота розстрілювати воєнний корабель Вашинґтон, який вона має затопити згідно з міждержавною угодою про зменчення морських зоружень. Хоча корабель був виставлений на шрапнельовий огонь через цілий день, він ще не потонув.

ПОДАРУВАЛИ КАРУ ПРОГИБІЦІНОМУ ПРОВІДНИКОВИ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 20. падолиста. — Стейтовий уряд для амнестії подарував дальшу кару Вілемовы Андерсонови, суперінтендентови Антисалюнової Ліґи, що був засуджений на вязницю від 1 до 2 літ за те, що надуживав фондів сеї орґанізації для особистих цілий.

ПОЧТОВИЙ УРЯД ЗДЕРЖУЄ ЧУДЕСНІ ЛІЧЕННЯ.

ВАШИНҐТОН, 20. падолиста. — Почтовий уряд заборонив дрови Гафови, 70-літному Муррикови зі стейту Мисисипі, продавати за посередництвом почти свої ліки, які мають помагати на всякі недуги. Уряд загрозив Гафови, що на будуче буде його „лічення" трактувати як звичайний обман.

СМЕРТЬ В ОГНИ.

ПІЛІМАВТ, Па., 20. падолиста. — У домі Мартина Шарака повстав огонь, який скоро обхопив цілий деревляний будинок та вмить перекинувся на сусудні хати, теж деревляні. За короткий час погоріло їх 7, а в них погинуло 5 осіб, а саме жена Мартина Шарака, їх кревничка, 11-літна Емілія Петровська та 3 комірників, яких імен покищо ще не ствердженo.

Поліція найшла всі спалені тіла на першім поверсі; видно, вони пробували втечи перед огнем, але полумінь їм не дала.

БІЙКА ЧЕРЕЗ СТРАЙК.

Колоґ фабрики взуючого одяг Годліба і Сайфа в Джамайці, Н. Ді., в якій від довшого часу йде страйк через, те, що властителі не хочуть признати юнії, прийшло до бійки межи страйколомами й страйковими пикетами, з котрих одна була страколомкою, а друга страйкаркою. Замітно, що страйкарка ходить рівночасно на Колумбійський університет.

НАПАД МОРСЬКИХ РОЗБИШАК.

Ню Йорк, 20. падолиста. — Сюди приїхав нині британський вітрильний корабель „Вереніка, якого капітан каже, що на нього напади на Атлянтійськім Океані морські розбійники, забрали з нього ладунок алькоголю та всі прилади потрібні для мореплавби. Вереніка добилася до Берега по 6 тижневім блуканню по морю; поміг йому доплисти до порту пароплав Гардинґ.

СВОБОДОЛЮБНА МАЛПА.

Одному з лондонських приятелів єгзотичних звірят, втекла малпа, яка небаром сталася острахом цілої дільниці. Не маючи що їсти пустилася на злодійство і грабіж, про чому послугувалася своєю спеціяльною методою. Видрапавшись в обідну пору до котрогось з вікон вишкрила зуби до мешканців, які в паніці покидали заставлений стіл і тікали. Тоді малпа кінчила за них обід. Особлившими симпатіями свободолюбної малпи тішаться крамниці з південними овочами. Проти неї змобілізовано поліцію і пів населення Лондону, а всеж таки безуспішно.

БУНТ ВЯЗНІВ В САМБОРІ.

В тюрмі самбірського окружного суду вибухло заворушення серед вязнів. Тюремна сторожа почала стріляти до безборонних вязнів, з яких убила Михайла Бергуляка, а кількох поранила. Заворушення повстало на тлі голоду, який панує в тюрмі, від часу усунення бувшого управителя Фредера. Довкола тюрми сконсиґновано військо.

УБИЙСТВО ЖАНДАРМА.

В Обидові камінецького повіту невідомі люди застрілили жандарма Шклярского. Припускають, що Шклярскі впав з руки одного з дезертирів, яких слідкував.

ПОЛІТИК І ОШУКАНЕЦЬ.

Краківська поліція арештувала дра Ж. Гротковського на підставі доносу Цукроворо Банку в Познанню. Др. Гротковський був директором відділу того Банку на всю Европу. Гроші за цукор, що впливали від ріжних фірм замість інкасувати, він ховав до кишені. Так робив він від березня минулого року до тепер. За ті гроші Гротковський купив дім і віллі. Виїздив часто за границю до Англії та Франції і також мав свій власний орган „Кравові „Курер Вечорни". До тепер признався до [illegible] до дефравдації [illegible] 00 золотих. Зараз після арештування зголосили свої претенсії всякі краківські фірми приватні підприємці на суму міліона золотих. Орган його впав зараз по арештованню. Такі прекрасні подвиги доконують польські політики, промисловці та банкирі.

СТРАХИ НА ЛАХИ.

Варшавські часописи повідомляють, що в Східних Прусах появилася, якась загадочна недуга в богатьох випадках смертельна. На поверхні балтійського моря мав появитися якийсь трійливий газ, що покриває воду до висоти 50 сентиметрів. Перелякані „господарі" прибалтійських околиць впевняють, що се Німці пустили ґази, щоби витроїти своїх симпатичних сусідів...

„ПИШЕТЬ НА БЕРДИЧІВ".

Андрій Косицький з Бернави на Буковині був конфідентом команди румунських протидиверзійних військ в Хотині. Але оце вийшло на яву, що Косицький користаючи зі свого становища інформував про заміри рухи румунських військ дивервійної ватаги, чим і пояснено собі їх успіхи на румунській території. Коли Косицький почув на собі недовірчиві погляди своєї румунської влади, спасся бігством і десь за радянським кордоном сміється зі смертельного присуду, який видали на нього румунські суди.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВА У ПРАЗІ.

Вистава праць українських професорів, що стоять на чолі праської студії пластичного мистецтва, відкрилась 25. жовтня. У виставі беруть участь професори Іван Кудрик і Сергій Мако (мольованне). Іван Мазалевський (графіка і мініятура,), К. Стаховський (різбарства), та Сергій Тимошенко (будівництво).

РАДЯНСЬКА ПРЕСА.

Московська преса є апаратом уряду, удержуваним безоглядно на скількість читачів не кажучи уже про передплатників. Недавно оголошено ряд розпорядків, які мають здобути для радянської преси передплатників. Ресторани і їдальні обовязане на кожних 15. столиків запринумерувати по одному примірникови кількох часописів, також примусово мусять передплачувати часописи для своїх льокаторів власники національзованих камяниць.

НОВІ УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИСТВА У ПРАЗІ.

У Празі недавно заснувалася українська філія „Масарикової Ліґи боротьби з сухотами. Головою філії обрано проф. Івана Горбачевського. — Дня 17. жовтня відбулися перші сходини осіб заінтересованих в уворенні „Чесько-української єдноти". обрано орґанізаційну комісію в складі 5 Українців і 5 Чехів для випрацювання статуту й дальшого ведення справи. — При українськім педаґоґічнім Інституті ім. Драгоманова у Празі утворилось наукове товариство студентів.

ФРАНЦІШКАНИ І ЖІНОЧА МОДА.

Будапештенські Францішкани прибили на воротах своєї церкви оголошення, в якому просять побожних пань не приходити до церкви з глибоко витятими декольтами, бо таким паням не давати муть причасти.

АВРАМЕНКО У ПРАЗІ.

Викинений польською владою з меж польщі широковідомий український артист Авраменко находиться вже у Празі, де вже в найблизших днях виступить зі своїм оріґінальними продукціями українського танку.

ПОХОРОН АДМІРАЛА.

Персі Скот, англійський адмірал розпорядив у свойому заповіті, що його тіло мають спалити й попіл розсіяти по мрі. Небіщикови вволили волю і дивний похорон адмірала переводив окремий кружляк, призначений для цієї мети англійською адміріліцією.

ЩЕ ОДНА КАТАСТРОФА.

В Бедруску під Познанем впав з висоти 40 метрів літак системи „Брістоль", при чому летун Жмуда і обсерватор Вайда згинули на місці.

І Французи не сміються зі справою всесвітнього розоруження.

ПАРИЖ, 20. падолиста. — Французькі політики виявляють вдоволенне з предложення англійського правительства, щоб дискусію над справою пляну Бенеша відложено і не обговорювано її на Раді Ліґи Народів дня 8-ого грудня в Римі.

АНГЛІЯ ЗА НОВОЮ РОЗОРУЖНОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ.

ЛІНДОН, 20. падолиста. — В тутешніх урядових кругах запевняють, що англійське правительство заявляється за скликанням нової всесвітньої розоружної конференції і подає раду, щоби почин до неї дала Америка.

КАЖУТЬ, ЩО ЛИСТ ЗІНОВЄВА ПІДРОБЛЕНО В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 20. падолиста. — Тутешня преса подає, що лист Зіновєва, який наробив богато розголосу в Англії, підроблено тут поліційними аґентами.

БРИТАНСЬКИЙ КОМАНДАНТ ПОМЕР.

ЛОНДОН, 20. падолиста. — З Каіро, в Єгипті, що військовий командант Єгипту, сер Лі Оливер Стек, котрого тяжко ранили заговірники, помер сьогодня в тутешньому шпиталі.

ПОСТУДЕНЛО В ІТАЛІЇ.

РИМ, 20. падолиста. — В цілій Італії в останніх днях дуже постуденіло. Упали сніги навіть в околицях Риму, де звичайно в сій порі буває тепло.

ВЕЛИКІ СНІГИ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 20. падолиста. — В Румунії від 5 літ падуть сніги, які здеморалізували комунікацію.

НЕВДАЧА ЕСПАНЦІВ.

МАДРИД, столиця Еспанії, 20. падолиста. — З Марока (в Африці) повідомляють, що еспанські війска потерпіли невдачі в останніх днях з мароканськими повстанцями.

ВЯЗНЯТЬ РОБІТНИКІВ І СТУДЕНТІВ НА УКРАЇНІ.

ПРАГА, 7. падолиста. — З Києва повідомляють:

В ночі на 20. жовтня с. р. київська ГПУ (Чека) перевела численні труси й арештовання серед робітників і студентів. Арештованих цілими гуртами відпроваджували в участки, де їх переписано і розділено по ріжних вязницях. ГПУ обвинувачує арештованих у приналежности до контр-революційної орґанізації, яка підготовлювала загальний політичний страйк.

„Роста" повідомляє з Москви з 23-ого жовтня: „У Камянці Подільському на Україні арештовано відомого Петлюрнього співробітника Хмару, який жив досі в Польщі, а тепер з наказу петлюрівської шпигунської орґанізації прибув до Камянця, щоб там шпіонувати. Разом із Хмарою арештовано сімох його товаришів".

ДАР МАСАРИКА НА УКРАЇНСЬКУ ЦІЛЬ.

ПРАҐА, 7. падолиста. — Президент чесько-словацької републики проф. Т. Г. Масарик пожертвував 100,000 ч. кор. на будову Українського Народного Дому в Ужгороді.

(На американські гроші се виносить 3,000 долярів).

НАСЕЛЕННЄ НА УКРАЇНІ ВИМИРАЄ.

ХАРКІВ, 5. падолиста. — Журнал „Современная Медицина" (Одеса, травень-червень, 1924), наводить такі відомости, оголошені на третій сесії Всеукраїнської Санітарної Ради в Києві:

При переписі 145 пунктів вияснилось, що пересічний відсоток народжень у роках 1921—1923 становив 26, а той самий відсоток у роках 1914—1920 доходив до 42,5. Зате пересічний відсоток смертности побільшився з 24 до 33. Смертність дітий у віці до 1 року збільшилась з 19% до 30%. Витрати на охорону народного здоровля зменьшилися з 82 коп. на кожду душу населення в 1912 р. до 26 коп. у нинішньому році. На селі на охорону народного здоровля витрачується всього 13 коп. на душу. В Одеському окрузі утриманнє одного шпитального ліжка, без лікарського персоналу й ліків, обходилось у 1912 р. за 290 карб.; нині на одно ліжко витрачується 180 карб. 60 коп. Якщо, — пише названий журнал, — приняти на увагу дорожню продуктів першої необхідности й ліків, а головне, коли зважити, що призначені фонди приходять невчасно і не в цілости, то треба буде прийти до висновку, що справа стоїть дуже кепсько.

БЕЗРОБІТТЄ НА УКРАЇНІ.

ХАРКІВ, 5. падолиста. — У Бахмуті на засіданню краєвої комісії для боротьби з безробіттєм установлено, що за серпень і вересень число безробітних зросло на 26,800 душ. 70% безробітних буквально голодує. Жебрання і всякі злочинства як до розбійних нападів на торговельні підприємства та заможніших людий зробились постійним явищем.

Управа тресту „Югосталь" повідомила „Радиарґосп", що вона буде змушена в найблизшому часі закрити свої Мартенівські печі на Маріюпільських заводі, а також звинути виробництво на всіх машинобудівельних заводах, що поведе до звільнення 5,000 робітників.

ЗАМАХ НА КОМАНДАНТА БРИТАНСЬКОЇ АРМІЇ В ЕГИПТІ.

ЛОНДОН, 19. падолиста. — З Каіро, в Єгипті, повідомляють, що там єгипетські націоналісти виконали замах на команданта англійської армії сера Лі Стека.

Вони кинули бомбу під його автомобіль і дали кілька вистрілів з автоматичного револьвера.

Бомба не вибухла, але кулі ранили Стека і ще три особи. Сподіваються, що рани Стека не тяжкі і він з них вийде.

Заговірники втікли. Влада за їхньою поимкою назначила 500,000 нагороди за їх зловленнє.

Найновійші Книжки зі Старого Краю

До характеристики українських правих партій. Б. Андрієвський	10
В 30-ті роковини смерти Шевченка	10
Жах. Збірка оповідань. Бандурист	10
Незабутні. Нариси. Б. Лепкий	15
Сміхотв'ї. Фейєтон. Збірка Б. Кузелі	10
З минулого. З. І. Б. Андрієвський	50
Українська література мова й правопис	10
Енеїда. Твори. Т. І. І. Котляревського	45
Наталка Полтавка і ін. Твори. Т. II. І. Котляревського	25
Славянський світ в його минулому й сучасному. Д. Дорошенко 1.50, в гарній оправі в płótno з картою Славянщини	2.00
Спомини утікача. Б. Леонтович	80
Життя й відносини на Радянській Україні. І. Герасимович	20
Під кермом історії. Др. С. Томашівський	25
Марко Проклятий і ин. Твори О. Стороженка	45
Кобзар. Т. Шевченко	1.50
Повісти (Артист, Музика й ин.) Т. Шевченко	90
Чорна Рада. Твори. Т. І. П. Куліш	50
Повісті. Твори. Т. II. П. Куліш	50
Голод на Україні. З 39 образками. І. Герасимович	50
Васильок Роговий. В. Бірчак	1.00
Кобза та кобзарі. В. Ємець	35
Національне виховання. Б. Кам	15
Україна. Твори. Т. III. П. Куліш	30
Ст. Піскітер. Твори. Т. IV. П. Куліш	50
Склад національної території України. Др. Ст. Рудницький	25
Київ і Авель. Драма. І. Ордоб	20
Українська справа ні становища політичної ґеоґрафії. Др. Ст. Рудницький	50
Словар української мови, тлумач, в двох томах кишенового формату, Б. Грінченко, в оправі	6.00
Російсько-український словар в 1 томі в кишеневім форматі, Уманець і Спілка, в оправі	3.00
Стручн. Антологія української поезії від найдавніших до нинішних часів. Вишитран, Б. Лепкий. 2 томи	2.75
Оповідання з Всесвітньої Історії. Ол. Барвінський, в двох частях	80
Основи Пластунства (скавтінґ). О. Ярмиченко	10
З минулого. І. Б. Андрієвський, в пол. оправі	1.50
Вибір Творів. Яків Щоголів	25
Дорош, Гарнуш і інші оповідання. Олекси Стороженка	45

Гроші належить посилати на почтовий або експресний мані-ордер на їм, яке подано у повнім адресі.

„SVOBODA", 82 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three times a week.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА: Подаємо число три рази.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сити і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2.75

Не можу зміну адреси платиться 10 центів.
За одержання редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Офіс У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Як показує касовий звіт Українського Народного Союза, організація заплатила в місяцю жовтни сім посмертних запомог на загальну суму 6 тисяч долярів, 14 запомог з фонду запомогового на загальну суму 750 долярів та зробила 5 виплат зі сиротинського фонду на загальну суму 1,528 долярів. Разом Український Народний Союз поспішив сього місяця на ратунок вдів, сиріт і калік зі сумою 8 тисяч 278 долярів.

Мимо сього поважного видатку каса Українського Народного Союза за цей місяць поважно підросла. Додавши 1 міліон 144 тисяці з верхом, які є в стані чиннім Українського Народного Союза, та 41 тисяч 607 долярів, які є в Молодечім Департаменті Українського Народного Союза, та 11 тисяч долярів, на спеціяльній діточій резерві, дістанемо, що Український Народний Союз уже з кінцем минувшого місяця добігав своїм маєтком суми 1 міліона 200 тисяч долярів.

Сю суму, очевидно, він уже перейшов з вкладками, які він дістав за бікучий місяць. І на се поважне майно його члени можуть вказати яко на гарантію його сили, і як гарантію для них, що в сій дужій організації вони певні, що всі зобовязання організації супроти них будуть солідно й скоро сповнені.

КЕРТИЧА РОБОТА В РОБІТНИЧИХ ЮНІЯХ СВІТА

В місті Ель Пасо, в стейті Тексасі, відбувається тепер річна конвенція союза американських робітничих юній, так званої Американської Федерації Праці.

Уряд тої організації вибрав се місто на конвенцію тому, щоби піддержати мексиканські робітничі юнії в їх боротьбі за поправу долі робітників у Мексику та в їх боротьбі за заведення мира й ладу в Мексику. Демонстраційна візита делеґатів конвенції Мексиканської Конфедерації Праці, яка рівночасно відбувається в місті Хварезі, що лежить на мексиканській території зараз через ріку Ґранде, а відтак візита американських делеґатів на зборах мексиканської конфедерації певно спричиняться посередно до піддержання мексиканського уряду в його тяжких зусиллях вдержати мир і порядок проти внутрішних ворогів та зовнішних інтриґ.

На конвенції Американської Федерації Праці виступили далі делеґати зорганізованого в юнії робітництва Анґлії, Канади й Німеччини. Кождий з тих делеґатів говорив теж про інтриґи, та затії большевицького уряду в Москві серед зорганізованих в юнії робітників. Анґлійські делеґати представляли, як московський большевицький уряд напустив у анґлійські юнії своїх аґітаторів, давши їм виразний приказ добути собі в сих юніях довіря а відтак зужити ці юнії для розбитря їх, щоби на руйнуваня анґлійського трейт-юнізму поставити комуністичну партію, послушну команді з Москви. Анґлійське зорганізоване робітництво зрозуміло на кертичній роботі.

Німець Ґрасман, представник німецьких юнійних робітників, представляв кертичу роботу московських аґентів серед німецького зорганізованого робітництва. З огляду на те, що німецькі робітничі юнії мають до 6 міліонів членів, та з огляду на те, що Німеччина становить головне заборало для поступу комунізму в Европі, большевики звернули спеціяльну увагу на добуття сеї твердині. Московські аґенти ввійшли в німецькі юнії, критикували провід та діяльність юній, та представляли себе за одиноких оборонців зорганізованого робітництва. Через якийсь час здавалося, що німецьке робітництво хитається, але здорова струя таки побідила. Нині вже й московські аґенти признати мусять, що їх роля серед німецького юнійного робітництва скінчена.

В Канаді сталося те саме. В Злучених Державах небезпека від московських аґентів ніколи не була велика. Московські підшепти відскакують від нього, як горох від стіни. Вони навіть глухі на заклики анґлійських робітників, щоби при всій ворожнечі до большевицьких ідей, визнати большевицький уряд у Москві.

Збираючи разом факти, предложені конвенції Американської Федерації Праці, дістанемо образ побіди здорової юнійної думки над кертичною, підпольною роботою московських аґентів. Програма московських аґентів серед робітництва Америки, Канади, Анґлії й Німеччини (та й серед робітництва других країв) показує, що робітництво кождого краю хоче своїми способами боротися за поправу долі робітників, що робітництво одного краю хоче підпирати зорганізоване робітництво другого краю, але що робітники не пристануть на ніякі диктати самозванців. Своєю абсолютною семвілтною диктатурою самодержці Росії, які звуть себе провідниками одинокої в світі робітничої держави, довели до того, що вони найшлися нині поза рамами всесвітного робітництва.

АДРЕСА ОБЄДНАННЯ:

OBYEDINANIYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

Туди посилайте свій народний податок!

Посилайте негайно і питайте всіх знакомих Українців, чи сповнили вже свій обовязок, чи заплатили національний данок.

З НАСТРОТВ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(З листа студента з Київа).

„В сучасний момент радянський союз зовсім не те, чим він був в часи „військового комунізму". Комуністи вже давно забули про прінціп клясової боротьби. На першім місці стоїть в них солідарність правлячої кляси, яка виробилась в наслідок поліційного режиму державної партії. Ця система витворила слідуючі упривілейовані та експльоатовані касти:

1. **Червоні дворяне** (шляхта) — це є члени та кандидати на членів російської комуністичної партії та їх філій.

2. **Червоні міщане** — це члени професійних союзів, які мусять з вірою, надією і любовю живитися з рук червоного дворянства.

3. **Непмани** — це нова (переважно торгова) буржуазія та споріднена з ними ґрупа спеціялістів в економічних установах („спеців").

4. Дрібні упривілейовані підкасти:

а) **військо** — „чон" („часті особого назначенія"), на зразок колишньої царської ґвардії,

б) **Комсомол**, більш відомий в народі під назвою „молокососи", це організація комуністичної молодіжи.

5. Нарешті експльоатована маса — **робітники, селяне й інтелігенція.**

У нас тепер слово „партійний" вимовляється з таким значінням, як кблись за старого уряду казали „дворянин". Червоні міщане — члени союзів та комітетів незаможних мають деякі пільги: дешеві помешкання, воду, каналізацію, мають право вчитися по школах, але з ними червоні дворяне не дуже то панькаються: їх викидають із теплого місця тисячами з багатьох причин: „недисциплінарність", „відсутність клясової свідомости", „анархізм" і т. д.

„Непмани" та „специ" радянських господарських органів, що ніби то мають наладити „комунізм", це все бувші капіталісти. Вони щиро допомагають червоним дворянам визискувати працюючі маси, бо для них це діло знайоме з давен-давна.

До експльоатованої маси належать в „робітниче-селянській" республіці власне робітники і селяне. Чимало куркулів або їхніх дітей записуються до комуністичної партії, бо їм треба учитися, а без партійної посвідки далеко не заїдеш. Бажайчи обєднати капіталістичну будову держави з кастовим розділом суспільства, компартія підпирає дрібний „кустарни капіталізм", який ще має назву територіяльного капіталізму.

У нас тепер, як відомо, панує **безробіття.** Червоне дворянство придумало дуже легкий спосіб боротьби з цим злом, яке неминуче з'являється там, де існує капіталізм. Комуністи проводять „чистку" серед безробітних. Це значить, що цих безробітних, які чимсь провинились перед компартією, просто виключається зі списків у професійних спілках та в біржах праці. Бойове завдання комуністів — „вичистити" до 50% безробітних, зменшити таким чином число людей, яким радянська держава також мусить допомагати, і про людське око „зменшити" безробіття. На ділі ж цим способом боротьби з безробіттям тільки побільшується число старців та люмпенпролетаріяту.

Цікаво, що свою сучасну політику комуністи називають тимчасовою. Вони „тимчасо" віддають у власність землю під будови на 39 років і „концесії" чужим капіталістам дають на 90 років.

Посередні податки заїдають робітників, а безпосереднє здирство в формі „єдиного податку" з селян висмоктує останні соки з селянства. Неурожай цього року поставив нас усіх на край прірви. Це відчуває комуністична партія і тому відсилає людей з „чонів" в територіяльні військові частини, що стоять на провінції. Можуть статися великі події, бо вривається терпець і найтерплячішим.

Не забувайте, що на Україні йде знову „чистка" студентів вищих шкіл. Знов яких 10 або 12 тисяч студентів опиниться „за бортом". Це найкращі аґітатори проти диктатури комуністів. Біржі праці тріщать від безробіття. В самім Київі є їх 36 тисяч, і все це люди клясово свідомі і політично розвинені настільки, щоби знати, хто їх ворог, а хто приятель. Найкращу клясову свідомість дають 5 карбованців соціяльного податку, які мусять робітники платити що місячно. Селянин платить податки декілька разів більші, ніж за царських часів.

Думаю, що після „передишки" Україна знов загомонить. Бо хоч поспіла комуністична груша і черви її піділи, але без бурі вона не впаде. Треба дерево добре потрусити.

Мартин С.

ЧЕСЬКО-ЛЕҐІОНАРСЬКІ ҐЕРОЇ.

(Допись.)

Конституція і виборчий закон чесько-словацької держави мають попри много дуже гарних постанов також одну досить гумористичну: єсть то утворенне осібної виборчої курії для членів бувшого чеського леґіону, котрі вибирають осібного посла до чесько-словацького парляменту. — Ті чеські „леґіонаржі" належать майже всі до народно-соціялістичної партії звісного московського агента Гнатюка, котра має тільки соціялізму в собі, що Француз і ґерманофільства. Досить сказати, що та „соціялістична" партія попирає шкірнетупого чорносотенного православя на Підкарпатті.

„**Леґіонаржі**" уважають себе якоюсь Богом ізбраною клікою, котрій всьо вільно, і котра має право пхати свого носа, до кождого хоч би й чужого проса. Вони є передовсім ярими москвофілами і тому особливим полем своєї діяльности вони собі вибрали наше Підкарпатте. Їх плян був спершу перевести щирокий кольонізацію в нашім краю, а коли як нпр. Яков Мельніков в Кушниці, котрий дітей побиває а зі своєю любаскою Поляною Рубей викидує членів „Просвіти" зі школи.

Що найцікавійше то те, що ті „леґіонаржі" ломять з себе великих москволюбів, а тимчасом Москалі в Росії ненавидять їх мов встеклих собак! Вони полишали іменно в Росії а зосібна на Сибірі прямо страшну память по собі. Про це вийшло не мало навіть неських брошур а найцікавійша є безспірно брошурка видана в Токіо, в Японії під заголовком „**Славянофильская политика Чехов**". Чи леґіонаржі хотять нас примусити, щоби ми ту книжку також по французьки видали? Як не перестануть пхати свого носа на Підкарпатте, то ми вже зробимо їм ту приємність. Ми не перечимо що декотрі відділи „леґіонаржів" справді прислужилися до здобування чесько-словацької держави. Є то ті відділи, що боролись самі з осередними державами.

Але між тими, що перейшли Росію та Сибір аж до Владивостока було таких обмаль. А коли вони боролись з Москалями, коли з їх вини діставсся московський генерал Колчак до неволі большевиків, котрі його розстріляли, то чи то дає панам „леґіонаржам" таке велике право на ширенне московщини на **Підкарпаттю, котре ніколи до Росії не належало, і від етнографічної Росії є віддалене на більше як тисяч кільометрів?!**

А остаточно може би нам панове „леґіонаржі" вияснили що то були за скарби, котрі вони привезли з Сибіру, та заложили на їх підставі „леґіонаржські банк"?

Чи справді то були скарби здобуті на Мадярах, Ракушаках та Прусаках, чи може які инші?

Ми дуже би радили, щоби панове „леґіонаржі" були троха скромнійші та чемнійші, та щоби не пхали свого носа у наші підкарпатські справи. Коли вони боролись за свій нарід — то честь їм. Але **за нас вони не боролися**, бо ми самі до чесько-словацької републики добровільно прилучилися. Нехайже не пхають пальців межи двері, бо буде біда!

І еще про один скандальчик маю Вам Браття в Америці сповістити.

Ческий уряд заказав студентам з Підкарпаття належати до українських студентських товариств в Празі, і загрозив їм на випадок непослуху **— відібраннем ступендій!** Також гарна ілюстрація, як декотрі ческі сфери розуміють нашу автономію.

Ми звертаємося отсим до нашого любого посла Єф. Нечаса, що хоть Чех має велике розуміннє наших справ щоби добре накивав передовсім „леґіонаржам" і остеріг їх перед дальшим інтриґованнем на Підкарпаттю, щоби у нового міністра просвіти (а його партійного товариша) внедная знесенне всеї тої московщини, котра доси до наших шкіл напхалася, та щоби зніс рівнож той нелюдський заказ виданий нашим студентам.

Хиж треба щоби і другі партії — так як посол Куртяк відносилися аж до **Союза Народів в Женеві?**. Але крім того Союз є ще й інша могуча власть, котрій треба би звернути увагу, коли буде потреба, ми певне зверемося.

Коли вийде світовий скандал — то не ми будемо винні!

Ужгород, 11 падолиста, 1924.

Русин.

Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте!
І чужого научайтесь,
Свого не цурайтесь.
Бо это мати забуде,
Того Бог карає,
Чужі люди цураються,
В хату не пускають,
Свої діти моя чужі,
І немає злому
По всій землі безконечній
Веселого дому.

Тарас Шевченко.

В повисшій шпальті офіціяльного органу У. Н. Союза, підчас теперішної „ювилейної кампанії" рекордовий департамент У. Н. Союза буде виказувати поступ кампанії і зріст членів організації в формі термометра.

В надії, що Вп. Члени і Членкині будуть старатися, щоби рівнобіжно з датами підносили ся і число обезпечених то є членів і дітий приєднаних до організації підчас сеї ювилейної кампанії, кличемо всіх до вспільної організаційної праці, до приєднування нових членів після розісланих до відділів інформацій.

І. Каштанюк
рекордовий секретар.

ПОДЯКА

Я низше підписаний складаю тут сердечну подяку Укр. Нар. Союзу, за так скоре виплачение мені посмертної запомоги в сумі $1,000 по моїм мужу Теодорі Сороці, членови 384 відділу У. Н. Союза, а також і товариству ім. Тараса Шевченка в Карнеґі, Па., і його урядникам та усім членам, що так врочисто відпровадили мого мужа на останній спочинок. При сій нагоді взиваю всіх Українців, котрі ще не належать до Укр. Нар. Союза, най сейчас вступають. Кождий Українець, без огляду яких він поглядів, най вступає до У. Н. Союза і до товариства ім. Тараса Шевченка, до 384 відділу в Карнеґі, Па.

Анна Сорока.

НАРЕШТІ ЗВАЖИЛИСЬ!

Уніфікаційна політика московського уряду починає так далеко заходити, що зі „самостійности" союзних держав нічого не лишається. Це починають помічати і в Харкові й несміливо ремонструвати. Характеристичною під цим оглядом є стаття Г. Солодуба по-ложенськи „Вістя", „жовтневого" Практика нашого законодавства, яка призначається на сесії Українського Центрального Виконуючого Комітету, що почалася в Харкові 8. жовтня.

„Де-далі компетенція союзних республік і союзних органів робиться виразнійшою — почне свою статтю Солодуб — та на жаль, на підставі широкого розяснювання конституції союзу ту компетенція звужується в законодавчій практиці. На протязі року були випадки і без посередного нарушення конституції, а має богато фактів, які не нарушуючи конституції безпосередньо, але толкуючи її в широкому розумінню, відбирають у Республики те, що раніш було її правом".

Далі Солодуб розповідає докладно історію з пляном державного страхування на Україні який виробили для України відповіні державні установи, а який з огляду на відмінні українські відносини значно ріжнився від такогож пляну в Росії. Але союзні органи не взяли на увагу відмінних українських обставин, вироблений і прийнятий українськими органами плян відкинули, а виробили свій плян, однаковий для цілого Союза.

„Головне управління (союзне) — пише Солодуб — не визначили національних особливостий України проводить ідею єдиного тарифу для всього Союза. Чи потрібно нам таке унітарне господарювання? Адже сила всієї революції полягає в діференціованому поході до кожного явища, а не в тім, щоб усіх підстригати на один лад. Хібаж ми рота саллат царських часів? Адже ми складна держава — Союз радянських соціялістичних республік!"

Відмічає Солодуб також дуже характеристичні „неточности" термінольоґії, якої уживають союзні держави на означення держави, але якось непомітно щезає її союзний характер і вона робиться унітарною державою з якимись там автономними республиками, які означають те саме що 50 губерній, як колись в старій Росії.

„Хотілосяб думати — каже з цього приводу Солодуб — що це тільки неточність, бож відомо, що РСФРР., Україна й БС РР. не є автономні республіки а республіки самостійні, частини Союза", тимчасом Держстрах, „для удобства управління, прирівнав їх до губерній". Це неувага до національних особливостей кожної республики, недбайливість та неохайність у складанні актів, — згірливе відношення до побуту, мови, звичаїв колишніх пригнічених націй", як говориться в тезах резолюції 12. зїзду партії..."

А може й щось инше. І це инше скорійш виявилось, як би солодуб взяв тля ілюстрації „неточности" у термінольоґії і неуваги до українських особливостей не справу страхового пляну і страхотарифи. О пр. такі справи, як територіяльне розмежування між [illegible] республиками, справу [illegible] рибного військового [illegible] трестів, [illegible] (загалом) [illegible] декуде булоби зрозуміти оту неохайність у складанню актів.

ВИХОВУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ НА СПОВІДАЛЬНИКІВ НАЙБІЛЬШОЇ СВОЄ-РІДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. ЗАПИШТЕ ЇХ ДО У. Н. СОЮЗА.

ПОЗІР! ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКА ПАРОХІЯ В ПЕРТ АМБОЙ

— уладжує з нагоди —

300-ЛІТНОЇ РІЧНИЦІ СМЕРТИ СВ. ЙОСАФАТА

„ДУХОВНИЙ КОНЦЕРТ"

— який відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 23-ГО ЛИСТОПАДА 1924 РОКУ

ТОЧНО о год. 6. попол., в гали Українській, 752 Стейт ул. На сім концерті буде присутним Преосв. Владика Др. Константин Богачевський, духовенство з цілої околиці і богато визначних світських гостий.

На програму того Концерту складаються: хори: дітчі, молодечі, жіночі і мішані; відчит (Всесв. о Понятливім); баритонове соло (п. Зазулин); деклямацьки, соло скрипкове, соло фортепянове і орхестра.

ВСТУП: 75, 50 і 35 центів. — Діти 25 центів.

Українців з цілої околиці щиро запрошує КОМІТЕТ.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

ЛЕНЕЇДА.

Т. Зазуваєв — спеціально прикомандірований від Наркомпроса до Наркомоса на предмет комунізації української літератури схопив телефонну трубку й викликав літературний відділ. — Які у вас там є поети? Та який там к-чорту Тичина? Старі! Так. Вже мертві-покійника. Що? Котляров! Не чую! Котляренков! Та, кажіть помалу. Котляровський. Ага! добре, дякую. Покищо досить.

Через годину куе поносив всім взятим на учот поетам лякоїчний обіжник.

Поет Ч. таке то.

Завдання: Пристосувати твори білогвардейського поета Котляревського до розуміння й розвитку компартійського пролетаріята, надавши їм актуальности.

Джерела: 1) Циркуляр Наркомпроса за 1923 рік.

2) Комплекти Правди за 5 літ.

Примітка: Як негативні типи виводити соціял-предателів, гайдамаків і прочих Мак-Дональдів.

Через тиждень т. Разуваєв з приємною посмішкою переглядав першу частину Ленеїди готову до здачі в Державдат і деклямував із захопленням:

Іліч партіець був моторний
До самих пяток большевик,
Промовець гострий та проворний,
З дитинства до комуни звик.
Та Німці як царя повзли,
Росію розвалити хтіли,
Іліч вхопив себе за чуб,
— Тепер-то, каже, наша воля,
Минулася буржуйська доля,
Ми капіталу вирвем зуб.
Іліч матню в кулак прибравши
На всіх партіяців закричав,
По сербськи влучно промовлявши.
Ще й по московськи додавав:
Гейці гей! А годі вам сидіти
Та по каварнях каву пити!
Ходім комуну будувать.
Гей, Троцький, Сталін, Луначарський
Зіновев, Риков, Володарський
Вставай, ребята(год спать)
Но зза Антанта, суча дочка
Розкуждахкалась як квочка
Комуни не любиао страх.
Назад царя вона хотіла —
К чортам комуна щоб летіла
І щоби дух її не пах...

Т. Розуваєв відкинувся на спинку крісла й мрійно подивився вгору.

— Добре пише каналія! Гайдамака йому в пельку. А скільки приняшось покрутити, поки викрутив. Ну, т. Разуваєв бути тобі директором департаменту по поетичних справах.

— Самовидець.

(За „Укр. Життєм з Праги).

ЖАРТИ

Допитався,

Украв злодій у Жида козу, взяв на мотузок тай веде.

Той його наздогане: Гей, слухай! На що ти взяв мою козу?

Злодій: На мотузок.

Жид: Але за що ти її взяв?

Злодій: За роги.

Жид: Але питаюся тебе, що я тобі винен?

Злодій: А хибаж я що з тебе правлю?

Побожна.

— Ніні вам нічого не скажу, бо я ходила до святої сповіди, але завтра вам, пілні гадюки, так заклену, що вас всі борти візьмуть.

ПОЗІР! — ПАСЕЙК, Н. ДЖ.!

Українська греко-кат. парохія св. О. Миколая в Пасейк, Н. Дж.

уладжує

ВЕЛИКИЙ БАЗАР

на дохід своєї школи

ВІД 27-го ПАДОЛИСТА ДО РОЖДЕСТВА ХРИСТОВОГО

що вечера

НА PRESIDENT STREET, 212.

До виграння посилають річи потрібні до ужитку домашного, як і забавки перегляд задешево на Різдво Христове.

Кождого вечера буде програвати музика.

Відтак слідують театральні представлення, рухомі образні, комічні дивольгу, контести і т. п.

Всіх щирих парохіян і наших добродіїв проситься о надіслане фантів і інших уживочних річий так для кухні як і для Базару. Серечно запрошують всі місцеві і доколичні Товариства і Братства, як і поодиноких Українців до ласкавого [illegible]

271-76 Комітет.

СЕЛО РУДА (РОГАТИНЩИНА) ПРОСИТЬ О ПОМІЧ.

Гринько Дорошенко, член 219 вів. У. Н. Союза в Нюарку, переслав нам до поміщення просьбу комітету Народного Дому в Руді, яка звучить отак:

Пишемо листа до Вас з Країни зрошеної кровю і сльозами.

Від цього часу, як наш нещасний український нарід очутився під кіхтями наїзників, від тоді настає з кожним днем для нас пекельне життя.

Та за головну задачу поставили собі „пани" знищити нашу культуру, та наші українські школи, щоб наші діти цим способом забували свою матірну мову. А, за це, учиться їх вже від тепер цвенькати тільки п опольськи та про історію їх польських мужів та героїв, а це все є початок польонізації.

Але наш народ український не сидить зі заложеними руками, але завзято до праці взявся, та веде непринно борбу супроти непрошеного гостя.

Як він боно не було, але боротьба мусить провадитись дальше. А щоби можна видержати непохитно в цій боротьбі, на це потрібно нам своєї організації, бо тільки при помочи організації ми зможемо створити силу. А коли буде сила то рік ясна, що буде і воля. Щоби ми змогли переводити організацію, то на це нам потрібно доконче мати свій власний Народний Дім.

Ці гроші, котрі були зібрані вами в Америці, вже зужилися на витягнення муру і на 11 кілько бляхи на покриття даху. Дім будується поверховий, на долі має бути Кооператива і склад неї та одна кімната, а на годі велика Саля і одна кімната. Але тепер тут ми стоїмо, немов на роздорожу, бо нестає нам еще деякого матеріялу, як дощок на повалу і на підсубітку, дощок на підлогу, на двері і вікна, та оплатити бляхаря. Роботу даємо свою, але всіх грошій в нікному разі ми не є в стані з людий зібрати, бо народ і так обтяжений ріжними данинами та податками для уздоровеня каси паньствової).

Тому ми, Комітет будови Народного Дому зі села Руди, звертаємось до Вас, дорогі наші родимці з рідного села Руди, пов. Рогатин, котрі живете за океаном на вільній земли Вашингтона: Прийдіть нам в поміч, та поможіть нам спільно здвигнути та довершити діло.

Сподіємось, що Ви не поскупите жертв для свого рідного села, та що при вашій помочи ми зможемо вже цієї зими засісти в своїй рідній хаті.

Здоровимо всіх сердечно

КОМІТЕТОВІ:

Іван Кулик, Іван Корда, Гринько Борецький і Іван Ворона.

Макар Гриміловський, нач. громади (Печатка Укщ. Тов. Взаїмної Помочи селю Руди і печатка громадська).

Руда, дня 12. серпня, 1024.

У відповідь на цю просьбу ми створили в Нюарку комітет, до якого належуть Гринько Дорошенко (Михайла), Гринько Дорошенко (Івана), і Іван Кощюх. Просимо пересилати жертви на адресу Hrinko Doroshenko, 310 W. Kenney St., або на адресу: John Kopciuch, 27 Jones St., Newark, N. J.

ПОЗІР! НЮ ЙОРК, Н. Я., ПОЗІР!

Заходом і стараннєм Нюйоркського Комітету Несення Помочи [illegible] Гімназії в Зборові, уряджується

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 22. ПАДОЛИСТА

В LIBERTY HALL,
258-63 E. Houston St., New York, N. Y.

Початок о годині 7. вечером.

ВСТУП 40 ц. — Музика Первородна.

Дорогі Родимці! Комітет Несення Помочи Зборівскій Гімназії запрошує Вас до численної участи в сім балю з котрого весь дохід призначений на будову української Гімназії в Зборові.

Коли у Вас є почуття і любов до рідної мови й людей, Ви не повинні опустити сего підприємства. Тож приходіть самі і приводіть своїх знакомих гарно й весело проведете вечір, а тим самим прийдете з помочию в будуванню української Гімназії в Зборові. На Вами буде много несподіваних і забав.

272-73 Комітет.

НЕВДАЧА СПРОБ УДЕРЖАВЛЕННЯ ТОРГОВЛІ.

У харківських „Вістях" з 9-го жовтня с. р. є незвичайно цікава допись Д. Соловея про торгівлю на Полтавщин. З допису виходить, що в суперечнайбільшим старанням удержати і кооперативувати торгівлю, нічого з цего не виходить, бо торгівля й на далі лишається майже виключно в руках приватних торгівців.

Полтавщина, очевидно не творить виїмку. Подібно відно [illegible] губерніях.

Для 1. січня 1924 на Полтавщині було 9,160 торговельних закладів з того на Полтаву і 13 інших міст приходить 69% всіх закладів, а на села і малі місточка 31%. Отже дві третини всієї торговлі зосереджені в містах. Коли взяти на увагу, що на Полтавщині, крім міст є 8131 поселень (місточка, села, хутори), а торговельних підприємств на сі поселення припадає в числах 2819, то виходить, що один торговельний заклад приходить в середньому приблизно на 3 поселення.

Щодо розмірів торговельного обороту, то на сільські і маломісточкові підприємства припадає всього 22%, а решта на міські підприємства, в тому на підприємстві одного міста Полтави 18%. Отже на селах торговельних підприємств і мало і дуже вони слабі так, що селяни за всіма закупками мусять йти чи їхати до міста.

Та найцікавійше, що на 9,160 торговельних підприємств, підприємства приватні становлять аж 88. 4 підприємств кооперативних є всього 8.%, а державних ще менше — 3.5 %. І вже зовсім несподіваний поділ між тими категоріями підприємств торговельного обороту. На приватні підприємства припадає 91% обороту, на кооперативні 7.6% і на державні аж 1.6%. Правда, замічає кореспондент, не всі державні підприємства втягнено до цього обрахунку, так само поза обрахунком лишилося й богато кооперативних підприємств, але це не ослаблює враження про скандально слабу участь держави і кооперації в торгівлі.

Причина цього лежить в бюрократизації і нерухливости державних і кооперативних підприємств. Всі вони запаковані в першій зірі торговельним персоналом ніж товарами, а маючи всякі пільги від держави не потребують журитися про розвій торговельних операцій, про притягнення покупця через відповідну послугу і подачу приступного по ціні товару. Красиве і дешевше се робить приватний крамар і в сім секрет його живучости.

ВОЛИНСЬКА „КОНСТИТУЦІЯ"

В Луцку розклеєно оповіщене адміністративної влади про заборону на території всеї Волині зібрань, які мають політичний характер; ця заборона торкається також посольських справоздавчих віч. Заборона обовязує з днем оголошення. За нарушення розпорядження грозить кара тюрми до 2 місяців і грошева гривна до 6.000 зол.

ПОЗІР! ПАСЕЙК, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

Співацьке Тов. ім. М. Лисенка

В PASSAIC, N. J.

устроює театральне представлення

МУЖИКИ АРИСТОКРАТИ

зі співами і музикою під проводом п. Т. Онуфрика

на дохід Української Школи

В СУБОТУ, 29. ПАДОЛИСТА

В ГАЛИ ШКІЛЬНІЙ

212 President St., Passaic, N. J.

Початок о годині 8. вечером.

Вступ для дорослих $1.00, 75 і 50 цент.; для дітий 15 центів.

По представленю

БАЗАР І ВИГРАВКА РІЗДВЯНИХ ДАРУНКІВ.

На представленю запрошує всіх наших Родимців з Пасейк і околиці до як найчисленнішої участи

272-77 Комітет.

ОСІННІ СТРУНИ.

П. Ковальчик.

1.

Весна перешила
І літо дозріло —
А овочів зрілих немає.

В сумній самотині
Літа перешили —
І серце з нудьги застиває.

Тай хвилю щасливу
З життю лиш єдину
Лучав в тихім болю згадає.

Як, бути в маленьким
Дитя ще у ньому —
Прозвищу, безкурним хлопятком.

І тепер, коли ніжно
Ти, ніжно, ніжно
А осінь надходить — весна вже
[illegible] немає.

Серпень 1920.

2.

На тернистій дорозі життя,
Якою до цілі йду,
Я ніколи недолі дитя
Розради-добра не знайду!

І святої любови небес,
Якою так серце горить,
Тої свои великих чудес,
Що душу мою так палить —

На тернистій дорозі життя
Мой не знайти вже мені.
Лиш проклони, нещасне дитя,
Почую, проклони страшні!

Мене мати родила моя
У пеклі прокляття й зла,
Серед мук і страшного гріха!
Так доля нещасна моя.

1919.

3.

Не плач мое серце,
Не плач; не радай —
З туги за любовю
Гріха невмирай!

Як доля судилась
Нам бідним така —
Згодімся ми з нею,
Хоч якби тяжка!

1919.

4.

Глибока вже ніч.
Кругом всьо спить.
Лиш сонні там зорі
У синьому морі
Вже ледви блищать.

Ні знаку життя.
Німа мертвота.
Лиш місяць, князь ночі,
Розкрив свої очи
І бачно глядить...

Нічого нема,
Глуха тишина,
Замучені люди
Із горем у груди
Заснули й спать.

Я стою, як тінь,
У світі один.
Із серцем розбитим,
Нудьгою сповитим,
Що ледво стучить.

Минулися сни
Давньої весни.
Лиш чорної ночі
Майбуються очі
Все мчать-глядять...

1919.

5.

Так сумно
І нужно
Душі моєї
Ти глухо
І пусто
В життя гнибині...

1919. Бійск, Сибір.

6.

Нудно-сірим килимом,
Гей поля, там розіллялись,
Де безмежним перше морем
Золоті лани схилялись.

Тяжкий сум там звисає,
Де звеніла пісня щастя;
Життя промінь погасає,
Тумани густі стеляться...

Чорний ворон долем кряче
І Осінню пісню і тужну;
Вся природа нишком плаче
За веселістю весни...

Гадяцьів 21/IX. 921.

Осінне небо,
Похмуре й сіре
Лле густі струї дощу,
І мрачність нудную,
Безнадійність сумную
У серце людини вливає —
Бо осінь сумная надходить

Десь дпося сонце
І гарнее літо,
Щезла-минулась краса...
Ні втіхи, ні співу,
Ні думки, ні чину
Живого в пору цю немає —
Бо осінь сумная надходить.

Не люблю я цього
Моменту пустого
Моменту застою життя,
Що мрачність нудную,
Безнадійність сумную
У серце людині вливає —
Як осінь сумная надходить.

Дж. С., жовтень 1923.

УВАГА! ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

Заходом Товариства „Любов" відограється драма

УКРАДЕНЕ ЩАСТЄ

написана Іваном Франком

В СУБОТУ, 29-ГО ПАДОЛИСТА 1924 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІ ГАЛИ 849 N. Franklin Street, PHILADELPHIA, PA.

Початок точно о годині 8.30 вечером.

Громадяни міста Філадельфії: Просимо прибути на сю чудову драму. Підчас лавз буде приграватн чудова орхестра під проводом п. П. Дубаса і панни О. Довбенко. Половина приходу на наукові і добродійні цілі в старім краю.

272-73,75-76 Комітет Представленя.

КОМІТЕТ РІДНОЇ ШКОЛИ ЗОЛОЧІВЩИНИ В НЮ ЙОРКУ, Н. Я.

„ТЕАТР УКРАЇНСЬКОГО НАРОД. ДОМУ" В НЮ ЙОРКУ

відограє драму в пяти діях, зі співами і танцями — І. Тогобочного

„ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА"

В виставі беруть участь: Іванчуківна, Мілена, Жуковський, Кумовича і инші.

В СУБОТУ, 22-ГО ПАДОЛИСТА (NOVEMBER 22), 1924

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-219 East 6th Street, New York City.

Початок о год. 7.30 вечером. — Вступ: $1.00, 75 і 50 цент.

По виставі танці до пізної ночі. Останній Баль перед постом.

Дорогі Родимці! Комітет несення помочи Рідній Школі в Золочівщині просить Вас о поміч, підтримати українську приватну гімназію, семінарійні курси і народну школу в Золочеві. До тих шкіл ходить поверх 700 українського квіту, є се сироти, діти інвалідів, робітників і селян.

Представте собі горе наших рідних в старім краю, котрі, знищені війною, обтяжені податками і данинами, собі від уст відіймають а дають на утримане приватних шкіл. Чи ми знаємо відмовити їм помочи видохати будуть борців за волю народа? Ні! Цього ми незробимо ніколи. 72-73

Численна участь в представленю це практичний спосіб несення помочи — Тож приходіть всі. Комітет.

ДВА НАЙКРАЩІ І НАЙБІЛЬШ НЕОБХІДНІ СЛОВНИКИ!

Б. ГРІНЧЕНКО: „СЛОВАР УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ" В 2-Х ТОМАХ РАЗОМ 2180 СТОРІН—6 ДОЛЯРІВ

М. УМАНЕЦЬ І С-КА: „СЛОВАР РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ" В 1 ТОМІ, 1040 СТОРІН—3 ДОЛЯРИ

Прегарне підручне видання, у твердій обгортці (ціле полотно з витисками)! Повне 2-е видання давно вичерпаного першого накладу. — Необхідні книжки кожному ученикові, вчителеві, професорові, кожному інтелектуальному робітникові й взагалі кожному українському інтелігентові, що повсюди плекати чистоту рідної мови!

Дістати можна в книгарні Свободи,

„СВОБОДА", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Альойзій Олесницький, парох в Чернилиці (Городенськ. повіту) помер у вересні ц. р. у санаторії Вільбуртен (Німеччина), в 60 р. житя. Покійний був відомий своєю громадянсько-патріотичною діяльністю та як організатор. Був членом Ширшого Народнього Комітету і численних инших товариств та установ. В останній війні стратив трьох синів, а чого двох разом Січових Стрільців. Цей важкий удар підкосив його здоровля, так що він мусів виїхати на лічення до Німеччини, де й помер. Поховали його німецькі католицькі священики у священичій гробниці у Вільбуртен. В. в. і.

Др. Людомир Давидовський, професорський стипендист Українського Університету в Празі, помер дня 13. жовтня 1924, проживши 28 літ. Покійний, перебувши світову війну на ріжних фронтах в австро-угорській армії, скінчив правничий факультет чеського Карлового університету зі ступнем доктора і чеську конзуляцну академію в Празі. Після цього одержав наукову стипендію при Українськім Університеті в Празі для підготовення до доцентури міжнародного права. Як стипендист працював головно над проблемою національних меньшостий і оставив на цю тему поважну семінарійну працю, яку думав розширити як працю габілітаційну. Покійний знав кілька европейських мов і своїм знанням був корисний також у політичній акції на міжнародньо поли. В 1922 р. брав участь у конференції міжнародньої Унії Товариств Ліги Націй в Празі як член делегації західно-українського Товариства Ліги Націй, в 1923 р. брав участь у такій самій конференції у Відні. Якийсь час був секретарем Представництва західно-української Народньої Республики в Празі. В червни 1924 р. відбув з проф. д-ром Михайлом Лозинським політичну подорож до Лондону. Як на науковця так і на політичнім полі подавав наслідком поважного наукового підготовення великі надії, які скосила передчасна смерть. Похорони відбулися дня 16. жовтня ц. р. при участи українських професорів і студентів. Над могилою попращав Покійного від імени Українського Університету проф. др. М. Лозинський.

Єротей Пігуляк, правительственний радник, ем. професор реальної школи, б. посол до парляменту і буковинського сойму, член був. краєвого виділу, член Національної Ради З. У. Н. Р., почесний член многих українських громад і товариств на Буковині, упокоївся 9. м. м. на 73. році житя в санаторії Плеш на Закарпатській Україні, де перебував у своєї доньки задля поратовання здоровля у довгій тяжкій недузі. З покійним пішов у могилу один з перших визначних українських діячів Буковини. Вийшовши з патріотичної дяківської родини, покійник покійник зряз із своїм братом уже покійним старшим братом Юстином, що був професором і маляром, реальну школу в Чернівцях, а опісля університет у Відні, де в академічному товаристві „Січ" набрав ще більше національної свідомости. В 70-их роках став Єротей учителем природи, а Юстин рисунків у реальній школі в Чернівцях. Оба брати стають членами „Руської Бесіди", що під кінець 70-их років ставляє перші кроки на національнім шляху. Проф. Юстин обдарував пізнійше „Українську Бесіду" портретом Федьковича і Воробкевича та визначнійших буковинських діячів і опікувався ревно малярем Іваськом підчас його студій заграницею. Проф. Єротей увійшов у 90-их роках разом з д-ром Василем Волянном та Іваном Тимінським яко перший свідомий і непохитний посол-Українець до буковинського сойму, де один-одиноньки боровся тяжко але мужно й завзято із румунською більшостю сойму, а й боронив національну справу проти кацапа Волянна і народовця Тиминського, якого звів на бездоріжки хитрий і можний тоді провідник Румунів Мустапа за мандат посла до парляменту, який дав посвоєчному з боярами Волянном а до краєвого виділу Тиминському. Аж по наступних нових виборах, коли увійшов до сойму й др. Стоцький, полекшила працеборотьба для Пігуляка, хоч не уставала вона й за далі. Треба би писати історію буковинської України за 30 літ, щоби представити як слід участь у ній і родину Пігуляка. Вистане поки-що зазначити, що Покійник поставив собі за головне завдане визволити правовласні українців з румунізаторського ярма неволи. Цілих тринцять років тревала на мозольна праця, в ній родини Пігуляк як перед і дідкаєм на остаток вимірюного життєвого шляху, що православна українська церква на Буковині, яка у 80-их роках мин. століття за часів житого ворога - румунізатора, митрополита Андрієвича-Моряра стала церковною домовиною для українського народу, за послідського перед розвалом Австрії митрополита-регента Репти відкинула до повного самостійного життя, бо одержала 1917 р. повну рівноправність з румунською, себто автономію під незалежним вікарієм о. Титом Тиминським, незвичайно світлим і свідомим священиком-Українцем. Радник Пігуляк дочекався тої щасливої хвилі, що в мурах румунізаторської твердині, в світлиці архиепископської резиденції, повитав голову вольної української православної церкви на Буковині в гарній поетичній бесіді, як де він усе любив промовляти. Та недовго тривала радість його, бо орлиная Австрії завалив і його будову.

CUNARD

Галичани, відїзджаючі на короткий час до краю у відвідини, чи більше як рік, будуть запрошені до Заученя Держав без [illegible] перепусток до [illegible]

ДО ГАЛИЧИНИ

в найкоротшім часі кожду середину 2-ох послідних тиждень

ВЕРТАЄТЕ ЗАКАЗУЙТЕ

через Шострофт Ліні (Cunard Steamship) Коли хочете спровадити сюда рідню з Галичини, замовляйте тепер шифкарти. Наші офіси в Галичині дадуть Їм необхідні вказівки і поради. Всім пасажирам 3-ої клясу заладимо особні каюти. Чистість і харч без порівнаня. За інформацією вдавайтеся до місцевих агентів або

CUNARD LINE

25 BROADWAY NEW YORK

НІКОЛИ НЕ ВІРИЛА В ОГОЛОШЕННЯ.

Кайя, Па. Пані Кашієрські з Гомер улиці, котра хорувала за сім літ і безнадійно очікувала смерти, розказує історію своєї хороби. „Повисше сім літ терпіла я страшну пошесть, лічення котрої ніяк не мож було трафити. Жадний лікар неміг мені помочи, вони забрали мої гроші а для мене остаеся лишень терпіння і ні дальше. Піддавалась я операції за операцією. Життя було лишень мукою для мене і я молилася, щоби скоро вмерти і освободитися від мук. Я ніколи не вірила в газетярські оголошення і ніколи не чвакала на оголошувані ліки, але коли я прочитала про [illegible] карства в часописах, котрі я читала. Одного дня однак побачила я оголошення, котре звернуло мою увагу, в котрім була описана хороба подібна моїй. Се так було ясно, що я післала свого мужа до Пітсбурга. Можете представити собі моє велике здивоване, коли причина мойого терпіння, 38 фіть довгий солітер, був викинений з мене за посередництом тої медицини. Від сего часу дякувала я мілиони разів за день в котрім я знайшла своє щасте в часописи, бо днесь знаходжуся на дорозі цілковитого видуження і забулам до яких 20 фунтів за пятнайцять днів і наново почуваю, що здоровлене життя плине в моїх жилах.

Богато мущин, женщин і дітий нехаять лічиться безуспішно на инші хороби, коли їх правдива слабість є сей монстер солітер. Правдиві познаки його суть підпасли частини, похожі на втрата апетиту, обложений язик, горячка, біль хребта і ніг, заворотн, біль голови, умлівання від порожного жолудка, темні знаки під очима. Жолудок тяжкий, чутте обвазня в жолудку і кишках. Жовта шкіра, утрата ваги, недобрий відих. Нема охоти до кітя, праці, нема амбіції, все лінивий. Епілептичні напади знані як причина хробака, який нераз доростає 50 фітів. Солітер повзучий до гортанки, може зкусити свою жертву. Позбудеться його закин незапізно. Замовіть лікарство Laxtan днесь, яке вишлеся Вам по одержаню $10.48 через **Laxal Med. Co., 448 Laxal Bldg., Box 963, Pittsburgh, Pa.** Laxtan є нешкідливий, не продається по аптиках. Подайте вік: Заасекурувати пакунок додайте 25 ц.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення річні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно раз з оголошеннями присилати і належність за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належність має бути присилана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 ці, коли таке оголошене має 30 або більше сів. За оголошення котрі не мають 30 сів платиться 50 цнт. за раз. Винятоки творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 дні перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, бути має порозуміватися зі сторонами. Сторони котрі не хотять пристоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтих нарікати на часопись, що вспізнилися їм оголошення, як оголошення.

Адм. „Свободи"

Стале натирання дає результ! Не спускайтесь на всякі мисти коли потребуєте ліямент

Reg. U. S. Pat. Off.

Є се найкращий ліямент. Правдивий пускає без знак. Зовсім

F. AD. RICHTER & CO.
[illegible]

ВАШЕ ЖИТТЯ

Чи Ви коли спитали себе „Що я буду робив літ 20 від тепер?" Найбільше біди з нами є, що от так бужимо з часом без жадної якоїсь цїли чи амбіції. Таким способом тратимо властиву ціль життя. Звичайний перебіг літ, се не життя. Їсти, пити і спати та вставати — се також не життя. Нема гіршої трагедії, як знищенне життя. Чи пригадуєте Ви собі Ваші тодішні гадки, коли Ви приїхали до сего краю. Без ріжниці з якими цїлями Ви тут приїхали, чи за грішми, славою, чи свободою — Ви певне були повні ідей і амбіції. Скількиж Ви зреалізували з того всего? Край наш є неограниченних можливостий; край, де вкінци ліпший чоловік побідить. Однак перше всего Ви мусите вірити в самого себе. Віра в самого себе се підстава до всякого успіху. А чи Вам коли прийшло на гадку, що підставою віри в самого себе є добре здоровлє. Хто має здоровлє, має надію, а хто має надію, має все.

Хороба се тяжкий ворог іміґранта. Як довго Ви можете працювати, Ви всегда можете зачинати на ново життя.

Медичний Центр заложено щоб Вам помогти в сім краю. Він стоїть між Вами а хоробою. Медичний Центр є організація не для власних зисків. Хотяй вона дає найліпшу медичну обслугу, її оплата так низька, що ніхто не мусить позбавляти себе найліпшого медичного лїчення, бо не може заплатити високих цін спеціялістів.

Медичний Центр рахує всім однакову ціну, а се лиш $1.00 за звичайну пораду і лїчення. Тут лїчать Вас успішно і чемно. Ми не питаємо Вас немилих Вам особистих справ — все у чім ми інтересовані, се Ваше здоровлє. Ми говоримо Вашою мовою. Медичний Центр є отвором для мущин і женщин без ріжниці на їх стан чи народність. Всіх обслугуємо однаково і всі платять ту саму оплату.

Такі інституції як Публична Охорона Здоровля Злучених Держав і Нюйорського Стейту та Департамент Здоровля міста Ню Йорк похваляють добру роботу Медичного Центра, а головний завідуючий лікар дістає активну поміч з ріжних орґанізацій інтересуючихся публичним добром.

Ся інституція лїчить всі хороби включаючи шкірні, женщин і хороби дїтий. Не вагайтесь прийти до нас хотяйби Вам мало що бракувало. Ми дуже раді б помогти Вам.

THE MEDICAL CENTER
318 Lexington Avenue
(near 38th Street)
NEW YORK CITY.
Годин: Денно від 8. рано до 8. вечер.
В неділї і свята на попереднє замовленє.

ПАРАНА МАЙБУТНІЙ ГОЛОВНИЙ КРАЙ БАВОВНИ.

Комісія анґлійських промисловців — як доносять з Лондону відвідала представника Бразилії в Анґлії з метою переговорювати в справі наміреної анґлійськими промисловцями плянтації бавовни в Парані. Знавці висказуються з захопленем про Парану як про край, що надається під управу бавовни. Комісія проектує основанне великого синдікату з метою створення в Парані одного з найбільших центрів продукції бавовни в цілім світі.

Клим Поліщук.

„ВОЄНКО"

(Із записної книжки).

(Продовженє).

— Хіба нам не все одно?

— Я думаю, що не все одно, коли гратися в Ревкоми всякі.

— А що нам токого станеться? Ми, звичайні інтелігентні робітники, скрізь можемо бути корисними. Головне, вміти своєчасно зорієнтуватися й прилаштуватися...

— І це говорить есер?... сказав я.

— Не есер, а анархіст такий, як от ви! — відповів він. — От можнете тут трохи, то побачите!

— Хотів би я вашого Журибіду побачити. Напевно цікавий чоловік, коли головою Ревкому зробився?

— Я його думаю ще й Воєнкомом зробити!

— Що то таке?

— А то воєнний комісар! Сьогодня отримав припис негайно вибрати такого, бо, мовляв, — волость мусить мати певну військову силу.

В хаті стало зовсім темно. Пляками кудись повзикали, в кутках скупчилися чорні тіни.

— Ну й сторож-же! — крикнув Коцюбенко. — Буйвіл якийсь...

В той час двері відчинилися і в хату увійшов старенький, білобородий, в постолах, в білих штанах і сорочці, сутулуватий дідок. В своїх старечих тремтючих руках він тримав велику воскову свічку і коли ставив її на стіл, то робив це так обережно, наче вона могла розхлюпатися. Поставивши на стіл свічку, він помалу нахилився над одним стільчиком і став його гладити рукою.

— Що ви там робите, товаришу-діду? — спитався Коцюбенко.

Дід підвівся і жалібно, якось по дитячому сказав:

— По ліквізіції попалися бідні стільчики, по ліквізіції.

Коцюбенко нервово забігав по хаті. „А ліс гине!"... А ліс гине!... — повторював за кождим разом. Раптово підбіг до стола і взявся за пляшку. Підняв, глянув проти світла, кинув і взяв другу. Другу також кинув і схопився за третю, але вже навіть і не дивився.

— Чого всі пляшки порожні? — суворо звернувся до сторожа.

Той, не поспішаючись, помалу підвів свою стару голову і сказав:

— Та то, мабудь, товариш Рилко випив!... Ви кудись ходили, а він з товаришом міліцейським частувався...

— А, ну, покличте сюди того міліцейського!

Дідусь глибоко зітхнув і наче не чув нічого, продовжував стояти на одному місці.

— Ви чуєте, товаришу-діду? — нетерпляче промовив у друге Коцюбенко.

—Чую, товаришу! — сказав нарешті дідок. — Все чую, а тільки думаю про те, як воно в світі божому діється ото все? ...Те туди, а це сюди, те так, а це сяк і ніяк ладу не добереш, що воно й до чого?...

— Про що це ви діду? — спитав я його.

Він здригнувся і злякано видивився на мене. Як видно, він тільки тепер побачив мене і не знав, як саме поставитись до мене. Його старече лице якось чудно здригалося, а сірі очі швидко перебігали то до мене, то до Коцюбенка.

— А я й не запримітив, що в нас чужий пан сидить — сказав він, беручись рукою за потилицю.

— Не пан і не чужий, а товариш і свій! — озвався Коцюбенко.

— Товариш і свій?!' — здивовано повів бровами дідусь. — А я думав, що пан якийсь, а воно он що!... Скрізь товариші, слобода та ліворуціи... Хіба не диво, що отой самий Журибіда так розпоряджується тут?... Таж він ніколи путящим наймитом не був, не то щоб...

— Діду! — сердито крикнув Коцюбенко. — Годі балакати! Йдіть, куди вам сказано!

Дідусь затих, зігнувся і так пішов до дверей. Але вже аж в дверях прошамкотів:

— Товариші все, товариші!...

III.

По стінах затанцювали тіни. Свічка палахтіла й чаділа, а прикрий дух пригарі нагадував щось далеке, забуте й сумне, не то чиїсь похорони, не то Страсти Христові в Чистий Четвер... Коцюбенко заклопотано шпортався в купах газет, що лежали на столі і тихенько наспівував:

„Ми всіх катів зітрем у порох,
Повстане військо злидарів..."

З вікна тягло вогкою прохолодою, з якою стелився по хаті легкий аромат розквітлих маків на городах. Я встав і почав розглядати пляками. Все старе і давно відоме, ще з відти, з Великого Міста. Тисячі раз наліплювали їх на всіх вулицях і провулках, тисячі раз кричали про це на мітінґах пів божевільні люди і тисячі раз вбивалися в мізок якісь незрозумілі думки, якими вбивалися всі почування серця й пригнічувалася душа... Тисячі раз ... Тисячі раз...

В сінях почулися важкі кроки і на порозі зявився високий дебелий, кремезний, з великими чорними вусами, в старому жовнірському мундурі, в картузі з червоною звіздою, з револьвером і шаблею при боці, якийсь чоловяга. Тримаючись по військовому, він підійшов до стола на два кроки і, звертаючись до Коцюбенка, гаркнув:

— Честь імею зявиться, товаріщ секлітар!

— ЧЧому в пляшках нічого небае? — суворо спитався Коцюбенко.

— Випілі значіцця! — відрубав чоловяга.

— Ви, товаришу, зробіть так щоб було повно! —сказав Коцюбенко. — У мене гості...

Чоловяга повернувся до мене:

— Честь імею кланяці! Очінно пріятно пазнакоміцца!...

Підійшов до мене. Взяв „під козирок" і простягнув руку.

— Начальнік местной красной міліції — сказав чванькувито.

Коцюбенко переставив шпортатися в паперах і повернув голову в наш бік. Дивився начеб то спокійно й лагідно, а лелище його кривилося і права брова весь час підстрибувала в гору. Раптом він якось рвучко випростувався і сказав:

— Потім, товаришу, потім! Зараз робіть те, що вам сказав!

Начальнік міліції чогось моргнув до мене і кинувся до стола:

— Чічас всьо будет!...

Позбирав на столі порожні пляшки й виніс їх у сіни. Потім вийняв з кишені дві пляшки і,ставляючи їх на стіл, сказав:

— А вот закусочкі нєту!

— Треба дістати — сказав Коцюбенко.

Где єйо достать теперіча, када все леглі спать?...

— Пошліть діда до Постернячки.

— Такая буржуаза з дедом і говоріть не будеть... Я, луче, міліціонера пашлю...

— Діло ваше! Виж відаєте господарськими справами!

— Совершенно, нуда! — засміявся кутніми зубами „начальнік". — Тєто дело мне ізвесно харашо...

Миттю скинув з себе кашкета, кинув його на стіл і побіг у сіни. Через хвилину почувся на дворі його голос. Говорив наче довбешкою бухав:

— Вазьмйош боханку хлеба немножко агурцов і куска трі сала і марш цуда...

Хтось тихо щось говорив йому, але за його голосом не було чутно.

— Штоб мне чічас бил тут! Поняв?

Хтось знову сказав щось, але „начальственний" голос так гримнув, що той відразу замівів.

— Не разговарівать! Марш! Поняв!

— Чуєте? Чиж не Цербер? — сказав до менеКоцюбенко.

— Хто його знає... — озвався я. — Ще не придивився до нього, як слід.

— Цікавий тип і разом з тим дурний-дурний!... От, поговоріть з ним трохи...

В той час в хату ввійшов начальник і, звертаючись чомусь до мене, так співчуваючо і по товариському промовив:

— Знайте, не образованность такая!... Тольки што пробуджающа...

— Це ви про що? — спитався я його.

— Да про етіх самих товарішов мужіков, што в красной міліції...

— А ви, певне, вже багато світа бачили? — спитав я знову.

„Начальник" вирівнявся в самовпевнену позу і стукнув себе кулаком в груди.

— Ого, где я тольки не бил?! — зітхнув голосно.

Коцюбенко хитро підморгнув до мене і голосно промовив:

— Товариш Підкуйного багато дечого бачив і знає! Не те, що ми з вами, все в школах та з одних книжок... Його життя вчило...

— Вот іменно жість! — захоплено скрикнув „начальнік". — Што ні єсть, а самая настоящая жість!... Сперва в опольчанцах служіл, а потом трі года на самой войне бил...

— Ятакож був на війні, але все в резерві — сказав Коцюбенко з усмішкою.

Підкуйнога весело розреготався:

— Ну, што такоє резерв?!... Я на самом фронте і в самом огне!... Бил в Румунії, бил в Карпатіях, бил в Галіціянах, бил в Мазурії і скрозь, где тольки воевалі... Било так, што Гавстрійці стреляють, Немци стреляють, Мадярі стреляють, а ми как тольки на ура, так чічас нічово нєту...

Балакаючи щось з самим собою, ввійшов у хату сторож. В руках тримав бохонець хліба і миску з огірками.

— Кому оце дати? — спитав він звертаючись до Коцюбенка.

— Ставте на стіл, товаришу-діду! — сказав до нього Коцюбенко.

— А сало гдє? — кинувся „начальник".

— Зараз принесу! — буркнув сторож, ставлячи на стіл миску з огірками.

— Йдіть ви краще самі за тим салом, а товариш-дід нехай сідає коло столу, — сказав Коцюбенко.

— Сторож глибоко зітхнув і, нахилившись до одного стільця, довго розглядав його.

— Гм... Аж страшно сідати на нього... — всміхнувся.

Потім легенько провів по ньому долонею, здмухнув і сів. „Начальник" весь час дивився на нього з несхованою іронічною усмішкою.

— Необразованность... Тольки ещо пробуждающа... — сказав і пішов в хати.

— А ви, товаришу, чому не сідаєте з нами? — звернувся до мене Коцюбенко.

— Чому не сідаєте? — прокавував сидом за ним і дідусь. Ввійшов „начальник". Скріпив мене за рукав і потяг до столу.

— Присаживайтесь, товарищ!...

Коцюбенко повернувся до вікна, взяв там якусь брудну шклянку і наливши самогону, подав мені.

— Ви наш гість, ви й начинайте!...

— Та я не пю горілки! — пробував я відмовитися.

— Вина в нас немає! — суворо сказав Коцюбенко.

— Да, да! Віна в нас не імеєца! — промовив „начальник".

— Пийте, що дають! — журно хитнув головою дідусь. Я випив.

Коцюбенко забрав від мене порожню шклянку, налив собі по самі вінця і став промовляти:

— Сьогодня в нас два важні випадки і мені хотілось би сказати з приводу цього своє слово. Перший випадок дав нам нового товариша і співробітника а другий випадок дасть нам Воєнкома. Пю за його здоровля!...

— Якого воєнкома? — здивовано озвався дідусь.

— Дійсвітельно, што за воєнком такой? — потягнув себе за вуса „начальник".

— Це товариші, дуже важна справа! — став казати Коцюбенко. — Сьогодня прийшла до нас від повітового комісаря така бумага, щоб ми негайно вибрали собі Воєнкома. Вибраний нам Воєнком буде завідувати охороною спокою в нашій волости й порядкуватиме всіми військовими справами.

— Разі? — схопився „начальник". — Вот так раз!...

— А так! — сказав Коцюбенко. — Воєнком не тільки порядкуватиме всіми справами, але й робитиме мобілізацію, як що це буде потрібно...

— І мобілізацію! — підвів дідусь брови.

— Навіть і мобілізацію! — повчаючим тоном сказав Коцюбенко, вихиляючи шклянку.

Вихилив за одним духом і посунув її до „начальника".

— Пийте!

Піть я буду, но тольки міня очінь інтерісуєть тєто дело,— сказав „начальник", наливаючи собі шклянку. — Кого же вибрать нам, га?...

— Постернака вибрати треба, — озвався дідусь. Він, як був колись старшиною, то возив рекрутів до прийому...

Коцюбенко сердечно розсміявся:

— Ні, товаришу-діду, Постернака вибірати не можна, бо він глитай і куркуль. Тут треба вибрати когось такого, щоб був справжній пролетар і революціонер...

— Совершенно, нуда! — заторячився „начальник". Воєнком — дело суровоє і нада штоб по найстоящому, вот што!...

Так когож тоді вибрати? — буркнув сердито дідусь. — Вас чи що таке?...

— Мовчіть, товаришу-діду! — сказав на те Коцюбенко. — Товариша Журибіду треба вибрати, он кого!...

— Як Журибіду, то й Журибіду! — згодився дідусь. — Тільки він ніколи навіть путящим наймитом не був...

— За те він справжній пролетар і революціонер...

— А так, так!... захитав дідусь головою. — Так, так!... Ліворуція тепер... Постернака ніяково вибірати...

(Дальше буде).

На Різдво і Новий Рік,

Переводимо грошеві посилки, доручаючи адресатови в краю на послідній почті, готівкою

АМЕРИКАНСЬКІ ДОЛЯРИ

Звичайні посилки виконуємо на протязі 17 днів, посилки за 8 днів, телеграфічно за 4 дні.

ПОВНА ҐВАРАНЦІЯ — ЧЕМНА ОБСЛУГА.

Ціни знижені на всі святочні посилки.

Пишіть по блисші інформації і наш цінник.

THE STANDARD BANK
55 AVE. B. NEW YORK.

ДОЛЯРИ

ВИПЛАЧУЄМО В КРАЮ НА ОСТАННІЙ ПОЧТІ ПІД ПОВНОЮ ГАРАНТІЄЮ.

ШИФКАРТИ, ПАШПОРТИ, АФІДЕВІТИ, КОНТРАКТИ, ПОВНОВЛАСТИ ТА ИНШІ ДОКУМЕНТИ. ДОМИ В НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ ПРОДАЄМО ПО ДУЖЕ ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ.

По інформації у всіх справах звертайтесь особисто або листовно до звісного Українського Бюра:

S. KOWBASINIUK
244 AVENUE A, cor. 15th STREET,
NEW YORK, N. Y.

РУССКА АВТОМОБИЛЕВА ШКОЛА

Скористайте з довгих зимових вечерів учачися автомобілизма в нашій школі. Се дасть Вам змогу поліпшити своє положенє. Ми гарантуємо найсенє і дипльому шофера-механіка. СПЕЦ. КУРСИ ДЛЯ ЖЕНЩИН.

ARENA AUTO SCHOOL, 140 East 53rd Street, NEW YORK, N. Y.

GON-TRIPPO - для МУЩИН

Найліпший середник для нових і старих случаїв загально знаних мужеських недуг.

Опишіть Ваш случай по українськи вповні та з повним довірєм.

RESBONA REMEDIES CO., Inc., 833 Chestnut St., Johnstown, Pa.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ВДОВЕЦЬ літ около 30 пошукує господині хому дївчини або вдови не старшої як літ 30, чесної і лагідного характеру. Листові зголошення проситься посилати на адресу: **H. LENK, Box 124, Patterson Sta., Baltimore, Md.** 268-73

АГЕНТИ—РОБІТЬ ВЕЛИКІ ГРОШІ ПРОДАЮЧИ Madison „Better-Made" Сорочки прямо з фабрики. Понад міліон вдоволених. Легко продаються. Знайти ні капітану, яке чекає Вас. Можете заробляти від $100 до $150 тижнево. Знаменита нагода. Пишіть по дорозі зразки: **Madison Factories, 507 Broadway, New York.** 273—

ПОТРІБНО фахового бучера Українця, на котрого я міг би зарватись з бізнесом і трудитися дістати досвідчений. Голоситись сейчас на адресу: **475 Tonnelle Avenue, cor. Manhattan Jersey City, N. J.**, або телефонувати Webster 4175 R. Dmytro Warchol. 273—

СТАЛИ і добрий заробок для мущин і женщин в кождій місцевости за кілька годин денної праці. Оферти висилати зараз до **D. Wrublewskij, 180 Ave. C., New York, N. Y.** Dpt. 18-B.

ПРОДАЄТЬСЯ „ТРОСЕРИ-ДЕЛІКАТЕСЕН"
Голоситись під ч. 273-76
327 E. 23rd ST., NEW YORK CITY.

—:— ДАРОМ —:—
вишлемо Вам мапу цілої Европи, коли пришлете нам, 10 адрес своїх знакомих і двоцентову марку на кошта пересилки.
THE STANDARD BANK
55 AVE. B., NEW YORK

КОЛИ ХОЧЕТЕ БУТИ ЗНАМЕНИТИМ МАҐІКОМ,
знати маґічні тайни та знати, під якою планетою родилися, які чекає Вас щастя, пишіть по Астрономічний Гороскоп, залучаючи 4 ц. марками до:
INTERNATIONAL SALES HOUSE,
W. Staba, prop.
184 E. 7th St., New York City

DR. M. SMITH
16 EAST 7th STREET, NEW YORK
Tel. Orchard 6072
коло церкви св. Юрія.
Говорить по українськи.
Лїчить успішно недуги мущин, женщин і дїтий.
Найсовершенніші електричні апарати.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лїчить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
203 EAST 13th STREET
близько 3-ої Евні
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Stuyvesant 4032

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
ДР. К. Д. БІЛИК
129 E. 34th ST., NEW YORK, N. Y.
Tel. Caledonia 9014
Недуги мужчин, женщин і дїтий.
Урядові години: від 9. до 10. рано, від 5.30 до 7.30 вечером.

СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
як легких, жолудка, нирок, печінки, кишок і шкірних недуг, висиленє нервів, ревматизм, острі нервові і хрящеві недуги. Порада даром.
Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Межи 4th Ave. а Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол.

АКУШЕРКА-МАСАЖИСТКА
Житомирського заведення порадів і Київського Зайцевського шпиталя.
ПОРАДИ І ПОМІЧ.
B. E. SHMULENSON,
171 E. Broadway, 5th E., New York
Tel. Orchard 8121

СТЕФАН І. ЄВУСЯК
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга чесна і дешева.
Достарчується автомобілі на весїля, хрестини і другі оказії. Удавайтесь до свого!
ОФІСИ:
77 Morris St., Jersey City, N.J.
Tel. Montgomery 1745
45 Prospect Ave., Bayonne, N.J.
Telephone 540

СИН УКРАЇНИ

Історична повість у трьох частинах, з ілюстраціями та мапою, сюжет, оправдьомовна та редакція Вл. Залотопольського, вгор. Федів та Вас. Злотопольц.

Брош. $1.50, опр. $2.00.
„СВОБОДА", Jersey City, N. J. 83 Grand Street.

Увага! Джерзи Сити! Отсим даємо до відома родичам, що Укр. Наук. Драм. Товариство отворило Дїтову Школу, котра провадиться в галі під ч. 387 Grand St., три рази на тиждень, в слїдуючім порядку: кождого понеділка, середу і пятницю по дві години вечером від 6. до 8. Отже просимо всїх Українців посилати своїх дїтий, щоби учились своєї рідної мови, щоби знали, якої вони нації і взагалі учились української культури. Виносити можна в згадавих вечерах в комітеті або в учителя.
271-74 **Шкільний Комітет.**

УВАГА! ДЖЕРЗИ СИТІ, Н.ДЖ.!

Заходом Укр. Наук. Драм. Т-ва і Т-ва ім. І. Гонти відбудеться третя з ряду **ЛЕКЦІЯ** д-ра М. М. Кадеця на тему венеричних хорів і їх наслїдків в неділю, 23-го падолиста 1924 р., в галі під ч. 387 Grand St., Jersey City, N. J. Початок точно о годині 2-ій по полудни. Вступ вільний. — Просимо місцевих Українців о численну участь.
273 **Комітет.**

ВІДРОДЖЕННЯ

романа Льва Толстого, перекладу Вас. Сваєнка, з портретом автора і з передмовою перекладачева. Друге, виправлене, з текстовою ревізиєю.

Б. Бодянського прірвано видання.

Дві частини в двох томах.

Брош. $2.50, опр. $3.25.

Замовляти посилайте до:
„СВОБОДА", 83 Grand St., Jersey City, N. J.